

Paul Preston: "Per ser un bon historiador s'ha de saber com explicar un acudit"

L'historiador farà 70 anys d'aquí a un mes i no només manté, sinó que ha augmentat, la capacitat de connexió irònica i provocadora amb l'interlocutor

ANTONI BASSAS ACTUALITZADA EL 18/06/2016 22:03

161

8

ANTONI BASSAS

(/firmes/antoni_bassas/)

[h](#)

..

És una alegria entrevistar-lo amb motiu del doctorat *honoris causa* que li ha concedit la Universitat de Barcelona.

No vull ser exagerat, però sempre és un plaer ser a Barcelona i continuar una conversa que vam començar fa... 12 anys? 15 anys? No ho recordo!

Potser va començar quan la ràdio es va convertir en la seva professora de català.

Home, per a aquest títol hi ha molta competència, perquè realment el meu professor de català va ser el pare Hilari Ragner. Des que vaig aprendre castellà podia llegir català amb diccionari, però durant molts anys no vaig sentir la necessitat de parlar-lo. Però el 2005, quan jo tenia gairebé 60 anys, que no és el millor moment de començar a aprendre una llengua, em van donar el Premi Internacional Ramon Llull. I vaig pensar: "Quina vergonya fer el discurs d'agraïment en castellà!" I el pare Ragner, gran amic meu, em va enviar una capsa amb les cintes VHS i les cassettes del *Digui Digui*. Les vaig passar a un iPod i me les posava quan passejava la gossa, i en tres mesos vaig arribar a temps per tenir un nivell i fer aquell discurs.

Vostè és de Liverpool i una mica més jove que els Beatles. La gent de la seva generació, els nens de la postguerra de la Segona Guerra Mundial, ¿quina empremta han deixat en la vida del país?

A l'època dels Beatles i dels triomfs del Liverpool (encara que ja saps que sóc de l'Everton), la gent tenia un gran orgull de ser de Liverpool. De la meua classe en va sortir un diputat al Parlament, uns metges molt importants, un parell d'historiadors... Les reformes que hi va haver a la Gran Bretanya després de la Segona Guerra Mundial van fer possible que gent de la classe obrera pogués fer coses. I això ja ha desaparegut, gràcies a la nostra dictadora, Margaret Thatcher. Ara els privilegiats dominen la nostra política. Per exemple, tot el debat del *Brexit* està en mans de gent que va anar al col·legi més privilegiat del país, Eton.

Votarà pel *remain*?

Sí, tot i que hi ha arguments seriosos a cada banda, com ara la falta de democràcia a Europa. El gran problema que hi veig és que no és un tema per a un referèndum, perquè és massa complicat. Vull dir: sóc catedràtic de la London School of Economics, hi vaig crear l'Institut Europeu i, si jo estic confús, imagina't els milions de persones amb dret a vot. I és aquí que s'introdueix el populisme. Perquè tots els arguments de la gent del *Brexit* són més aviat mentides i es concentren en la qüestió de la immigració, i, això és evident, a la Gran Bretanya hi ha una greu crisi d'habitatge. Hi ha massa gent a Anglaterra! Però el que és mentida és dir que tot és culpa de la UE. Perquè hi ha massa immigració, d'altres llocs del món. I quan diuen "Si sortim de la UE, recuperarem control de la immigració", cal contestar: "És que en la part de la qual ja tenim control, tampoc heu fet res!" No sé si m'explico, És que els referèndums, a vegades... Qui vivia a base de referèndums? Franco, Hitler, Mussolini... Però és un tema complicat i és una gran irresponsabilitat de Cameron, perquè no ho ha fet pel bé del país, sinó per qüestions internes del Partit Conservador.

A Catalunya hi ha una gran demanda de referèndum.

Ja ho sé. Però és que jo crec que la pregunta de Catalunya és una pregunta senzilla, almenys més senzilla que el *Brexit*. Però és una qüestió més complicada que la d'Escòcia, perquè el govern de Londres va concedir el dret del referèndum i en canvi, aquí, segons el dret espanyol, és il·legal. Ara, estic totalment a favor que la gent tingui el dret d'expressar-se, això sí.

Faci de professor. Què és la història?

La història és una història. En les llengües que conec és un conte, una història. En anglès és *history/story*, en francès *histoire/histoire*, en castellà *historia/historia*, en català també més l'accent, en italià *storia/storia*. Per tant, sempre hi ha el problema que cadascú fa la seva història. Crec que l'èxit que hagi pogut tenir és perquè sempre he acceptat que el meu relat és una història. Per ser un bon historiador s'ha de saber com explicar un acudit. En molts llocs la història és molt avorrida, i jo crec que no disminueixo la història si l'explico de manera entretinguda. Per això fins i tot he fet una versió gràfica del meu llibre sobre la Guerra Civil.

Però després vénen els estats i sacralitzen la història.

Per això els historiadors professionals hem de recordar que la cosa és una mica més complicada, que hi ha moltes versions... Recordo quan vaig estar com a professor visitant a la Complutense de Madrid i vaig començar el curs dient als estudiants de doctorat: "Us donaré només una lectura de la Guerra Civil, la meua. I després voldré conèixer les vostres lectures. I no hi ha punts d'avantatge per a qui repeteixi la meua". I tots aterrits, em deien: "És que normalment aquí el professor ens obliga a comprar el seu llibre i tenir-lo obert a classe".

Quin és el motor de la història?

Les persones. Quan vaig començar, si algú m'ho hagués preguntat, hauria dit: "Sóc historiador social". Però els grans moviments socials es componen d'éssers humans. I vaig començar a veure que als meus llibres sempre donava importància als individus. La història és una barreja entre els grans

moviments, que són les persones que es veuen menys, i els líders. I al llarg dels anys he arribat a la percepció que som els individus, els personatges individuals, els que fem la història.

Aquest juliol farà 80 anys que va començar la Guerra Civil Espanyola. ¿Quins són els moviments i quines són les persones més importants?

Primer: quan comença la Guerra Civil? El 18 de juliol? El 1934? El 31? El 1898? No, abans. Jo diria que amb la Restauració. A partir del 1874 comença una divisió d'Espanya en dues parts. I el desenvolupament de les relacions entre aquestes dues parts depenien molt de les persones, dels líders. És que ara estic treballant en una història d'Espanya des del 1874 fins avui. Amb una temàtica triple: la corrupció, la incompetència política i la violència social. El més important és la incompetència política.

¿Veus algun element d'aquella Espanya dels 30 en l'Espanya del 2016?

Sí, molts. Perquè s'ha de recordar que el règim de Franco era la institucionalització de la seva victòria. Durant la Guerra Civil va fer una inversió de terror. I va viure dels beneficis d'aquesta inversió al llarg de la dictadura. I una de les coses que va fer va ser un rentat de cervell nacional. O sigui que en morir Franco hi havia un franquisme sociològic. Quan va venir la democràcia (i no sóc de la gent que critica la Transició perquè no hagi sigut una revolució, jo crec que la Transició va ser un miracle en el context que hi havia aleshores), no es podia fer un rentat de cervell contrari per netejar els cervells franquistes. I com que hi havia llibertat d'expressió, hi havia la llibertat dels franquistes d'expressar-se. I encara hi són.

¿Creu que la pervivència de la monarquia a Espanya és la gran victòria pòstuma de Franco?

No, no. De cap de les maneres. Franco volia que la monarquia fos per continuar la dictadura. Quan ja estava molt malalt li venien uns col·laboradors i li deien: "Excel·lència, no s'ha de confiar d'aquest nen, el príncep, perquè té ambicions democràtiques". I ell deia: "Tenim les institucions i els *fueros*". Jo no sé si Joan Carles era demòcrata o no. Però és irrellevant. Feia de demòcrata perquè era l'única manera d'establir la seva família al tron. I ho feia perquè era l'opció més intel·ligent, el que s'havia de fer, era el que li deien els seus consellers, els ambaixadors de la Gran Bretanya i dels Estats Units, la seva dona, i perquè si ell hagués fet el que volia Franco la monarquia no hauria durat més de tres o quatre anys.

¿Veus una CEDA i un Front Popular en els discursos polítics actuals?

És curiós això. Quan dic que veig encara elements del franquisme, no els veig a l'esquerra. És la dreta que es nega a acceptar que el règim de Franco no era legítim. Home, a l'esquerra hi ha la cosa de canviar els noms dels carrers. És només la meua opinió, però crec que és una part de la història que no es pot eliminar. Per exemple, si es diu carrer del General Yagüe, jo hi posaria: "Carrer del General Yagüe, responsable de la massacre de Badajoz".

Hum... difícil. Aquest carrer on som es continuaria dient avinguda del Generalísimo.

"El cabró que durant 40 anys va fotre el poble català". Potser el cas de Franco...

En el cas de Catalunya, ¿quines personalitats històriques destacaria?

Cambó i Companys. Cambó tenia aquesta ambició que Catalunya fos com Prússia a Alemanya. Volia fer de Catalunya el motor d'una Espanya gran, i al final l'oligarquia agrària va guanyar i ell es va dedicar a fer-se ric.

I més contemporàniament? Pujol?

Això sempre és difícil, perquè faré una comparació amb Joan Carles. Jo, com se sap, tinc una gran admiració per Joan Carles per tot el que va fer. I evidentment ha tingut un final molt trist, però això no esborra la seva contribució a la història d'Espanya, tan immensa, que aquestes aventures amb elefants i princeses alemanyes són poca cosa. El que passa en el cas de Pujol, amb qui vaig tenir certa relació, la manera al final... com ha caigut... Sí que crec que retrospectivament ha sigut una taca en la seva història. És que jo he tingut un amor per Espanya, i per això la corrupció m'afecta, no a la cartera, sinó emocionalment. Em fa una llàstima horrible, l'efecte de la corrupció a Espanya. També la incompetència política, que al llarg d'aquests 150 anys ha tingut molta importància en la manera com han anat les coses a Espanya. Després, si visc, tinc moltes coses al calaix, tinc un llibre amb moltes coses fetes que no sé si el titularé *Monstres, o Els culpables sobre les persones més dolentes d'esquerra i de dreta que van contribuir a la Guerra Civil*. També tinc un altre llibre que és sobre les dones dels dictadors. El problema és que el títol en anglès és *Ladies Macbeth*, i això és difícil de traduir, no?

Comparteix a facebook (https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://ara.cat/_5f4335c3?s=f)

Comparteix a twitter ([http://twitter.com/share?url=http%3A%2F%2Fara.cat%2F_5f4335c3%3Fs%3Dt&via=ARAsocietat&text=Paul%](http://twitter.com/share?url=http%3A%2F%2Fara.cat%2F_5f4335c3%3Fs%3Dt&via=ARAsocietat&text=Paul%20Pujol)